

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬЯТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan

• 2002-yil, 22-noyabr • № 48 (3681)

НУКУС ТҮЙ ТАРАДДУДИДА

Коракалпогистон Республикасининг пойтахти Нукус шаҳри сўнгги йилларда ниҳоятда гўзаллашди. Янги музейлар, коллеж ва лицейларнинг бинолари, равон йўллар унинг чиройига чирой кўшаётir. Айни кунларда шаҳарнинг тўйига тайёргарлик ишлари авжиди. Бу ҳақда Коракалпогистон Республикаси Маданият ишлари вазiri Тамара ДАВЛЕТ-МУРАТОВА мухбириимизга кўйдагиларни маълум қилди:

— Халқимиз шаҳримизнинг кўргазмалар ташкил этилди. Шаҳар ва туман кутубхоналарида «Нукус — гўзал шаҳрим» китоб кўргазмаси, «Ота мақон, она юртим — Коракалпогистоним» зинама-зина ўйини ташкил этилди. Ёш эстрада кўшиклигининг «Нукусим» гўзал ватанинг кўшиклигар байрами, «Ёшлар ватанинг кўшиклигар мавзудаги кўрик-тандов, Нукус шаҳрининг нуронийлари билан учрашувлар ва бошқа шу каби тадбирлар байрамга бағишланди.

И.В. Савицкий номидаги музейларнида, Ўлкашунослик, Жангвогорни ва Мехнат-шӯҳрат музейларидан Нукус шаҳри тарихи билан боғлик

гайратларни ташкил этилди. Шаҳар ва туман кутубхоналарида «Нукус — гўзал шаҳрим» китоб кўргазмаси, «Ота мақон, она юртим — Коракалпогистоним» зинама-зина ўйини ташкил этилди. Ёш эстрада кўшиклигининг «Нукусим» гўзал ватанинг кўшиклигар мавзудаги кўрик-тандов, Нукус шаҳрининг нуронийлари билан учрашувлар ва бошқа шу каби тадбирлар байрамга бағишланди.

Байрам ҳақиқий халқ сайлий айланади.

М. КАРИМОВА ёзиг олди.

зайдо курилиш ишлари охирiga этиб қолди. Музейда 90 мингдан зайдо асарлар сақланмоқда. Бу асарлар Буюк Британия, Франция, Германия, Голландия, АҚШ, Япония, Италия, Россия, Австралия ва бошқа мамлакатларда нафойиш этилган. Бердаҳ номидаги, С.Хўжаниёзов номидаги ва Ёш томошабинлар, кўричиро театрларида юбилей арафасида «Otayol» автобуслари ахратиди.

Нукуснинг тўйига атаб, «Гуллаб-жина, азиз поитахтим» номли театрлартирилган дастур тайёрланмоқда. Концертда Коракалпогистон ва ўзбекистон халқ артистылари М.Салаев, Г. Айимбетова, ўзбекистонда измат кўрсанган артист Б.Каримов, «Айкулаш» миллий ракс ансамбли, «Аму тўйкини» фолклор-этнографик, «Гулзор» фолклор ансамблари, Нукус далат колеҳи ва мусикий театр артистылари катнашадилар.

— Халқимиз шаҳримизнинг кўргазмалар ташкил этилди. Шаҳар ва туман кутубхоналарида «Нукус — гўзал шаҳрим» китоб кўргазмаси, «Ота мақон, она юртим — Коракалпогистоним» зинама-зина ўйини ташкил этилди. Ёш эстрада кўшиклигининг «Нукусим» гўзал ватанинг кўшиклигар мавзудаги кўрик-тандов, Нукус шаҳрининг нуронийлари билан учрашувлар ва бошқа шу каби тадбирлар байрамга бағишланди.

Байрам ҳақиқий халқ сайлий айланади.

М. КАРИМОВА ёзиг олди.

МАНГУЛИККА ДАХЛДОР

Алишер Навоий номидаги Адабиёт музейида XX аср ўзбек адабиётининг атоқи наимонидаси Аскад Муҳтор архиви ва кутубхонасини музейга топширишмаросими бўлди. Адабининг фарзанди, таникли шарқшуноси олим Темур Мухторов сўз санъаткорининг ўзбек ва бошқа тилларда, турли наширётларда чоп этилган асарлари, уларнинг кўлъемалари, ёзувчининг фотосуратлари ҳамда дастҳат битилган китобларни беминнат түхфа килди.

Шу воқеага бағишланган тадбирни ўзРФА вице-президенти, таникли адабиётшин ўзбекистондаги тарихидаги маъвқеи хисусидан сўзлади. Маросимда ёзувчилар ушумаси раиси Абдулла Орипов, академик Азиз Қаюмов, профессорлар Найм Каримов, Сайдебек Ҳасанов, Ҳафиз Абдусаматов, Нўймон Рахимхонов, адабиёт Омон Мухтор, Эркин Аъзам, Мирзулут Мирзо, Мурод Абдуллаев ва бошқалар донишманд сўз санъаткорининг ўзбучилик, таржимонлик ва муҳарририлар фолияти, ижодининг мөҳияти, ёш ижодкорларга кўрсатган фамхўрлиги, устозлик мөҳри ҳақида фикр юртдилар.

Професор Темур Мухторов адабининг кимматбаҳо месроси адабиётимиз ҳазинасида кўз корачуғидек авайлаб-асралади, дега ишонч билдири.

“РАМАЯНА” ОҲАНГЛАРИ ЯНГРАДИ

Шоҳарт Сабарвал шу кунларда олтмиш ёшини нишонлаётган адаб ижоди, унинг буюк хинд эпоси «Рамаяна»ни таржима килишдаги маҳоратини алоҳидаги таъкидлаб, шоирнинг хинд ва ўзбек халқлари ўтасидан дўстликни мустаҳкамлаш ишига кўшаётган хиссасига муносиб бахо берди. Энли таржимонга хурмат бажо этиб, «Рамаяна»нинг Турси Даҳ қаламига мансуб ноёб нусхасини сөвға килди.

Тадбирда ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» оҳанглари янгради.

Тадбирни ёзувчилар ушумаси раиси А. Орипов, профессор Б. Қосимов, хинд олимаси С. Чакраварти, хиндунусо У. Муҳибова ва Мухаммад Али адабиёт дўстлик самаралари тўғрисида сўзладилар. Кечада «Рамаяна» о

Устюртнинг поёнизлигини ҳали унга яқинлашмай ёхис кила бошлайсиз. Бу беҳудудлик бу ердаги одамларнинг фебълий кенглигига кўзга ташланади. Гарни, Орол сувлари қайтикетган бўлса ҳам, у одамларнинг руҳини тарк этгани йўқ. Мулоқотлар пайтида мана шу денгизиёқини сизни ҳар бир мусоффир учун табиий бўлган дастлабки нокулайликдан куткаради. Ҳали яхин ўтишибда ораларидек кемалар катнаб турган Кўнғирот ва Мўйин шахи ораларида бугун «йўл юрса ҳам мўл юриладиган» ҳанчадан-қанча манзиллар, ҳатто моҳир овчиларни даргинитбўй кўйдиган чувалишик илон или сўймоклардан иборат бўлган ўмонимсон юлжонзорлар, ногаҳонда олдингиздан кирғовуллар пидириш ўтиб колиши ҳеч гап булмаган наవикор саксовулзорлар олис уфқулардан судори кўланканлаби, кўзга ташланадиган сайдоклар галасининг ватани бўймиш саҳролар мавжуд.

Бу ерда, куриган кўлу кўлмакларнинг ўрнида аъло сифати туз берадиган Улмамбет туз кони ҳозир тилларда достон. Қадимги Борсан-келмаснинг мудиши сирлар чўлчаклар билан чўлғандиган, одам оёғи етмайдиган бағри ҳам бўлган гавзум. Бу ерда ҳам туз кони очиглан бўлиб, шу ерлик ҳамроҳларимизнинг айтишадиган эдди. Етилган хосилин пешма-пеш юйбертериб олиш билан бирга, кузи-киши тадбирлар ҳам тұхтаби кўйилмаган. Дехон умид билан ўтади...

Устюрт сари йўл олганмиз. Атроф-жавонидаги далаларда экинлар бирмумча сўғин. Дехонлар, кечани кечи, кундузи кундуз демай меҳнат килишган. Бирок күш кечикмас экан, сув кечикмас экан. Энди, умуман, яхшигина хосил тўплаган пайкалларнинг самарасини куз отобининг тафтида киёмига етказишга тўғри келавти. Етилган хосилини пешма-пеш юйбертериб олиш билан бирга, кузи-киши тадбирлар ҳам тұхтаби кўйилмаган. Дехон умид билан ўтади...

Йўлларда юлғунзорлар нигоҳимизни тортади. Гарни, табиатда ҳазонлар мавсуми давом этавтган бўлса ҳам, йўл чеккаларидаги табийи икотазорлар энди гулга кирган. Тўғри, уларнинг хосилини ҳеч кимни қизиқтирамайди. Уларнинг хосилини на ёб-иниб, на кийиб бўлуди. Бирок ҳамсафарларимизнинг таъкидлашича, юлғунзорларнинг алвон гуллари, поёнисиз хаво бўшликларини атмосфера учун зарур бўлган тансик тафтида билан таъминлар экан. Ҳамсафарларимиз юлғунзорларнинг бу неыматидан ҳайратга тушибди, шоир дустларимизга «шеверга солса бўладиган гап экан», дейшидади. Уларнинг маслаҳатини ерда қолдирмасликни фарз бўлган дўстларининг ён дафтарида ишади:

Устюрт узоқларда туар оқарib,
Ўнг тараф юлғунзор, юлғунзордир сўл.
Ўнг тараф юлғунзор, юлғунзордир сўл.
Олғулардан холи факаттинга йўл.

Юлғунзор баҳори кузда бошланур,
Жим туар у баҳор, жим туар у ёз.
Юлғун токатидан кўзим ёланлар,
Августда гуллашга шайланар кийғос.

Оқ-оппоқ очилмоқ истару асли,
Мўйтидил ва тинни мезон кунлари
Кўз очиб қўришар ҳазонлар фаслин
Ва қизарб кетар юлғун гуллари...

Хатто энг хўнук тиканаклар ҳам гўзл гуллайди. Устюртнинг юксак душлари сари баландлаша борганимиз сайнанномларни бирор билиб, бирор бўйлайдиган анвони чекачорлар уфқуларга тутиши жилвалана бошлайди. Устюртда шундай ҳамролар борки, улар онасининг коридан сўз сўзлаб тушиган Машраби Девонадек, турқодан тўғридан тўғри гул бўлиб унадилар. Қорақалпок дўстларимиз бизни табият гўзлаларни билан кўпид сўзлар эканлар, чечан тилинг тагига нос иргитишни ҳам унтишишади:

Ўзбек адабиётда иккита бетакор овчи бор эди. Раҳмати Рахим Бекниёз дадил одим отарди. Сен бўйсанг, ноз отасан, — деймиз ўрзобойга ҳазиллашиб. Қулишамиш.

Устюртнинг кенглиги ва бепоёнлиги унинг номига вахмали тус берган. Шу боис Устюрт сафарига чиқкан овчилар чўпонларнинг ҳар ғар ўз қариндошлари билан видалашиб чиқиши азалий урфа айланган. Сафарга ой бориб омон келганларнинг эса, ҳаётта янгидан келганлар, тўй берилшилар тўғрисида ҳам ривоятлар кўп.

Устюртнинг Борса-келмасидан дастлабки нефт конлари топилган кезларда қорақалпок ҳамкасларимиздан бирор бургулови геологлар хэти билан яннидан танишиб, «Амударё» журналида туркум очеркалар эълон килган эди. Шундан бери йигирма йилдан кўпрокдан тўғриларда ишларни билан танишиб. Акшулоқ, Борса-келмас худудлари аста-секин саёзлашиб бораётган Орол денизи соҳиҳларни бўйлаб роса кезган эди. «Барса-3» деб номланган кудук тўрт минг метрчага кавланганда ер тубидан газ конденсати билан бирга нефт отилиб чиқкан. Энлиниг ер остидаги наисбасидан кунвонган раҳбарлар ани шу нефт фавворасига юз-кўлларни чайишган, деб ёшитганимиз геологлардан. Аслида бу қадимдан келётган бир удум бўлиб, бирон жойда шундай кон топилса, ўша ерниндек подшохи нефт яхшигурина бураб, аввало, ўзи уни синад кўпар экан.

Шаҳа пайтлар Устюртдан отилган бу нефт отилиб чиқкан. Энлиниг ер остидаги наисбасидан кунвонган раҳбарларни чайишган, деб ёшитганимиз геологлардан. Аслида бу қадимдан келётган бир удум бўлиб, бирон жойда шундай кон топилса, ўша ерниндек подшохи нефт яхшигурина бураб, аввало, ўзи уни синад кўпар экан.

Шаҳа пайтлар Устюртдан отилган бу нефт отилиб чиқкан. Энлиниг ер остидаги наисбасидан кунвонган раҳбарларни чайишган, деб ёшитганимиз геологлардан. Аслида бу қадимдан келётган бир удум бўлиб, бирон жойда шундай кон топилса, ўша ерниндек подшохи нефт яхшигурина бураб, аввало, ўзи уни синад кўпар экан.

Мустакиллик шаҳарофати билан мимлакат бойликларига ўзимиз эга, энергетика эҳтиёжларимизни ҳам ўзимиз таъминлаймиз эди. Бу жарайён Устюрт кенгликларидаги бойликларни кидириб топиш, уни ўтилиг-энергетика мустакиллиги йўлида сафарбар этишини тақозо этаёт.

Аслида ана шу конларни кидириб топувчи геологлар ҳам нимаси биландир шоирларга ўхшаб кетади, яъни ўзлари йўкотмаган нарсанни излаб юришидади. Устюрт геологларининг, газлигарининг бўлганинг авлоди, айтайлик «Устюрт» бошилини Мурат Польонбоев, бош геолог Ойдуст Самоновлар билан субхатда биз, аввали геологларда бўлганинг каби, иккиланиш-

ИЖТИМОЙ ҲАЁТ

2002 йил, 22 ноябр, № 48 (3681)

«О’ЗАС»

Боши биринчи бетда.

ларни асло сезмадик. Бу дадил, уддабурон йигитлар борини-бор қилимиз, йўғини топамиз, дейдигланар хилидан.

Ўтган асрнинг 60-йиллари ишга тушиб, 56 миллиард куб метр заҳирага эга бўлган Шахпакли, 15 миллиард куб метр заҳирага эга бўлган Кубонч конлари эса шўролар даврида 40 йил давомида собик марказга газ етказиб, унинг Европага қадар чўзилган магистрал трас-саларини «зангри олов» билан тавминлаб турди. Ардоқи шоиримиз Абдулла Орипов табиби билан айтганда, «Европани қизидириб турган гази бор халқини ўзи тезак ёқиб кун кўрган» замонда бу ер ости ва башка ер усти бойликларимизга эгалла қила олмаганимиз. Ҳатто акса уриш ҳам Масковдан из сўймоклардан иборат бўлган ўмонимсон юлжонзорлар, ногаҳонда олдингиздан кирғовуллар пишириш ўтиб колишини ахамиятига молик ишга тақдисланадиган сайдокларни суннатидан, беҳисод бойликларидан ажракар эди.

Орол денгизи билан яхлитлаши яшаган Сила (Сила — Судак балигинган туркий номи) кўлининг қолдиклари ҳозир ҳам мавжуд. Силанинги суви чучу чўлғандиган. Гарни, Орол билан туш бўлса ҳам, чуҷук кўл ва шўр денгизни бир-бираидан парвардигори оламнинг кўзга кўринмас говлари ажратиб турган. Ҳозир бу ерда кўл йўқ. Бу мўтабар кўлнинг архови Устюрт дашларидаги сароблар тарзида дайдиг юрибди. Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Устюртни шоирларимиз тўнтирилган козон ёзди. Калоқча ҳам мэнгиз қўришинган. Устюрт хакикатан ҳам бор сирини ичига яшириб, фаяқат кўнгли сийганинг инсонгагина ўз наисбасидан берадиган, уни баҳраманд этадиган одамга ўтади.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.

Собик қўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди. Ҳозир ҳам мўтабар кўлнинг сабик соҳилларидан ажракар эди.</p

ЭЛ АРО ОБРУ ТОПАР ХАР ДАМ ҚАНОАТ АЙЛАГАН

Нома иллатни, эй дил, сен ўзингдан излагил,
Ўлламай сұхбатда айтган ул сүзингдан излагил.

Боқма зид дўст сувратига, излама ундан хато,
Ўз-ўзингдин, ножуя боғсан изингдан излагил.

Беейл парвардигор деб кўймагит нобон қадам,
Воҳ, ўзингдан ўттанини илдизингдан излагил.

Бу ёруг оламда элга барча қўлмислар аён,
Ноён қолгандарин икки қўзингдан излагил.

Дил қўқида кундузи кун, тунлари ойдир мудом,
Иккиси ҳам бўлмаса гар юлдузингдан излагил.

Ўтма тафтсиз шуъаларнин завқидан мағурланиб,
Ҳақ ризосини ҳақиқий кундузингдан излагил.

Ўзглар фарқини ўздин ўзга тут, Исмоилий,
Бас, бу умринг шархини тоттаг тузингдан излагил.

Одамийлик ҳам ибодат, оҳ, уни билган билур,
Еру дўстларга ҳамиша оқибат қўлган билур.

Кўз очиб дунёга келмоқ эни улуг неъматки, бил,
Бу улуг неъматни дилга хуснинат қўлган билур.

Бу ёруг оламда инсон зоти олий, дўстлар,
Олий ҳимматда ўзини тарбият қўлган билур.

Яхши хулк, яхши ҳунардин мудда келгай этиб,
Бу савоб ишларни элга руҳият қўлган билур.

Элу юрт корида кимки, омади келган мудом,
Бу фазилатни юракка қатма-қат қўлган билур.

Яхши инсонлар саодат бояннинг бобонидир,
Бу шараф-шонни ўзига ҳур сифат қўлган билур.

Чин муҳаббат ичра кўнгил юксалур осмон қадар,
Бу муборак ишчи ҳақни дилга хат қўлган билур.

Оlam ичра одамийлик қил абад, Исмоилий,
Бу ибодатни ўзига чин ништ қўлган билур.

Эл аро обрў топар ҳар дам қаонат айлаган,
Ҳур фикр бирлан дилин чиндан саодат айлаган.

Касби ҳол бирлан азиз ризини топган ўтибор,
Бахтини кучтаг азал бу ишни одат айлаган.

Аҳли дил қўлгай дуоки, роҳи рост ўйлида ким,
Тоза рӯҳ виждан умрига тоқат айлаган.

Мазкур сұхбатни қофзга тушириш учун ёзув
столига ўтиар эканман, хонанин накадар ёргу-
лиги диккитами тортди. Ўгирлил тегала —
электр лампага қарадим: ўткір нурдан кўзим
қамашиб. Сунгра қофзга ўзландим. Негадир кўз
одим коронкилашиб. Баридир нур манбаига
мерхиб ортиди.

Кизик, инсон ўзи яратган нарсага ўхшайди.
Баззин электр чироқлар кичкина хонани базўр
ертиди, пешончанин деворга уриб олмаганинга
шурк киласан. Худди шу ҳажмадаг башка бир
электр чирок эса ҳайхотдай хонанин истаган
бурачигида иншага ил ўтказишга имкон яратиб
бериши. Сабаби оддий: вольтининг оз ёки кўпли-
гига, яны кувватиди! Одамилар ҳам шундай да!
Бирор ўз суводини аранг чиқарида, яна бирор
мазнавий олами билан бутун бир авлод учун
йўлчи юздуз бўла олади. Албатта, Ҳудо берган
кобилият билан. Аммо бу киблиятни тарбия-
лаб, камол топтириб бориш кўпроқ соҳига боя-
лик эканлигини инобатга олсан, унга ҳам осон
эмас. Зоро, бир нарсага ёришиш учун башка бир
нарсадан воз кечини керак-ку, ахир.

Шукур аҳам бадий ижод учун ҳайтинг
фарғатли жилваларига кўл сиплаган фидойи-

Шукур ХОЛМИРЗАЕВ:

«ЖАҲОНБОП АСАР ЁЗА ОЛАМАН ЛЕКИН...»

лардан. Ҳатто сал бўлмаса соғлигидан айрилиб
қолаётган экан. «Бир ўлимдан колдим» дейди
юзи. Қайта-қайта жарроҳи бўлибди. Кўп кон ўйко-
тиди. Касалхона атрофидаги дорихоналар-
да ҳамма дори бори битта доимий зарурат —
инсоф ўйклигидан норозлигини яширмади.
«Айрим дориларни кизим 14-15 минг сўмдан
олиди, бир кўча нарида шу дори 7 минг сўм
екан, зарилдан олади деб иккиси баробар ким-
килиб кўшиш яхшимиз?», — дейди куюниб.

Алкисса, хол-автол, у-бу гаплар билан Шукур
аксанинга аввалини олиша тўғри келди. Кўлай
фурсат келгач, газетамизга мусоҳаба ёзиш
нитиятни борлигини айтдиган. Яхшияники, йўқ де-
мади.

— Шукур аҳа, Сизнинг адабий мухит ва
ундаги турли жараёнлар хусусида ўтрага
ташлалаган фикр-мулоҳазаларнинг ҳамиша
адабий жамоатчиликни қизиқтириб келган.
Бу борада бўлгуга қарашларнинг, кузат-
вларнинг қандай?

— Бир нарсага амин бўлдимки, ижодкорлар-
ни маънавий-моддий кўлдим-куватлаш янада
жонлантирилиси лозим. Бугунги кундан адабий-
ётга содик колаётган ёзувчилар билан кўла-
тади.

— Модернизма умумий нуқтаи наза-
рининг қанака?

— «Модерн» дегани асли «янгилик» дегани.
Шу ўринда бир gap. Бир пайтлар Абдулла Қоди-
рийнинг Сотти Ҳусайн билан савол-жавоб га-
зетада босилган. Шунда Сотти Ҳусайн Қодирийга
асарингиз, хусусан, «Ўткан кунлар» анича ўн дей-
ди — ўткаборада боради. Қодирий буни бўлинга
олади ве мен бу асарни дастон, ёртак ўзитиги
корган ҳалк учун ўзганим, аммо Оврўла модерн
услубида ёзиш ҳам кўлимдан келади, дейди.

— Кейнинг пайдай ҳикоячилик сезизлар-
ни даражада оқсаятди. Масалан, газетамиз-
нинг нарсар бўлимига яхши ҳикоя жуда кам
колади. Ёзувчилардан сўраска, ёзомляман —
ҳали у, ҳали-бу сабаб, дейишади...

Ваҳоланки, замон қархамони, деган маса-
лалар бор. Сиз шу жараёнига қандай қарай-

— Ўзим ҳам ўшаларнинг биттаси сифатида
айтишим мумкин. Биламан, мен ёза оламан. Мен
ўзганимни «кўтарилийдай» адабиётчилар.

— Кайси маънода?

— Ҳудди ўша қархамон образи масаласида.
Мисол учун, сайдаг чиққади аёл: чироқли кий-
ни, хурсанд бўлиб, болалари билан томоша
кўйлиб юрди, кайтища эса автобусга пулни кол-
мади... Ана шу ерда очилади қархамон киёфа-
си! Президентнинг айтияти: ростини айтинг-
лар, ростини ўзинглар, деб. Ҳеч ким ёзмайти
ростини. Илгарим ўзи ҳикояниваслар жуда кам
эди, бармоқ билан санарави даражада. «Ҳикоя-
ни шундай бир жойда тўхтатки, қархамоннинг
ўзимни мавзул бўлсин» ёки яшаш киёфати
— дейди Жек Лондон. Уша нуқтани топлаши-
ши керак.

— Сизнингча, қархамонни қайси соҳа-

— Қархамонни қайси соҳа?

— Замон қархамони — яхши масала. Замон

Исмоил
МАХМОД

Молу мулки тог қадар бўлса емиргайдур зиён,
Бир кун воҳ-воҳ дегай, отини бадхат айлаган.

Әтиққод магзи билан ким дурга кондур бу нафас,
Ҳақ таоло барчасини турфа суврат айлаган.

Бу кўнгил шукрни қўлғил, Исмоилий, туну кун,
Яхшилар йўлни ҳақ нури ҳидоят айлаган.

***

Оқибат қўлғил тирик чоғида сен инсонга,
Сўнг пушаймон этмағил қўнгил тўлиб армонга.

Яхши инсондин ҳаётда яхши неъматлар қолур,
Келганинни англагин дунёга сен меҳмонга.

Бу ҳаёт саҳни синов, майдони ҳикмат ичраким,
Ўзин қўрсаттил агар чиқдинги сен майдонга.

Ота-она, ёру дўст аҳволига солғил назар,
Келса ёрдам қўл қараб қўлингидаги имонга.

Ол дуосини пируустоз, опа-сингилни мудом,
Йўллари тақдир сани, бил, шундай имтиҳонга.

Ўтганида ош тортиб ном қозонгандан кўра,
Битта нон кўй ота-онанг ёзган дастурхонга.

Исмоилий, имтиҳон эт, сен ўзинги аввало,
Бу саодатдин имоддини етдими бир жонга.

***

Шукрни қўлғил чоғида сен инсонга,
Сўнг пушаймон этмағил қўнгил тўлиб армонга.

Яхши инсондин ҳаётда яхши неъматлар қолур,
Келганинни англагин дунёга сен меҳмонга.

Бу ҳаёт саҳни синов, майдони ҳикмат ичраким,
Ўзин қўрсаттил агар чиқдинги сен майдонга.

Ота-она, ёру дўст аҳволига солғил назар,
Келса ёрдам қўл қараб қўлингидаги имонга.

Ол дуосини пируустоз, опа-сингилни мудом,
Йўллари тақдир сани, бил, шундай имтиҳонга.

Ўтганида ош тортиб ном қозонгандан кўра,
Битта нон кўй ота-онанг ёзган дастурхонга.

Исмоилий, имтиҳон эт, сен ўзинги аввало,
Бу саодатдин имоддини етдими бир жонга.

***

Шукрни қўлғил чоғида сен инсонга,
Сўнг пушаймон этмағил қўнгил тўлиб армонга.

Яхши инсондин ҳаётда яхши неъматлар қолур,
Келганинни англагин дунёга сен меҳмонга.

Бу ҳаёт саҳни синов, майдони ҳикмат ичраким,
Ўзин қўрсаттил агар чиқдинги сен майдонга.

Ота-она, ёру дўст аҳволига солғил назар,
Келса ёрдам қўл қараб қўлингидаги имонга.

Ол дуосини пируустоз, опа-сингилни мудом,
Йўллари тақдир сани, бил, шундай имтиҳонга.

Ўтганида ош тортиб ном қозонгандан кўра,
Битта нон кўй ота-онанг ёзган дастурхонга.

Исмоилий, имтиҳон эт, сен ўзинги аввало,
Бу саодатдин имоддини етдими бир жонга.

***

Шукрни қўлғил чоғида сен инсонга,
Сўнг пушаймон этмағил қўнгил тўлиб армонга.

Яхши инсондин ҳаётда яхши неъматлар қолур,
Келганинни англагин дунёга сен меҳмонга.

Бу ҳаёт саҳни синов, майдони ҳикмат ичраким,
Ўзин қўрсаттил агар чиқдинги сен майдонга.

Ота-она, ёру дўст аҳволига солғил назар,
Келса ёрдам қўл қараб қўлингидаги имонга.

Ол дуосини пируустоз, опа-сингилни мудом,
Йўллари тақдир сани, бил, шундай имтиҳонга.

Ўтганида ош тортиб ном қозонгандан кўра,
Битта нон кўй ота-онанг ёзган дастурхонга.

Исмоилий, имтиҳон эт, сен ўзинги аввало,
Бу саодатдин имоддини етдими бир жонга.

***

Шукрни қўлғил чоғида сен инсонга,
Сўнг пушаймон этмағил қўнгил тўлиб армонга.

Яхши инсондин ҳаётда яхши неъматлар қолур,
Келганинни англагин дунёга сен меҳмонга.

Бу ҳаёт саҳни синов, майдони ҳикмат ичраким,
Ўзин қўрсаттил агар чиқдинги сен майдонга.

Ота-она, ёру дўст аҳволига солғил назар,
Келса ёрдам қўл қараб қўлингидаги имонга.

Ол дуосини пируустоз, опа-сингилни мудом,
Йўллари тақдир сани, бил, шундай имтиҳонга.

